

MÜ'MİN VE İYİLİK*

Eüzü bi'llâhi mine's-şeytâni'r-racîm.

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

El-hamdü li'llâhi rabbi'l-âlemîn... Hamden kesîran tayyiben mübâreken fîh, alâ külli hâlin ve fî külli hîn... Kemâ yenbağî licelâli vechihî ve li-azîmi sultânih... Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidinâ ve senedinâ ve mededinâ muhammedini'l-mustafâ... Ve alâ âlihi ve sahibihî ve men tebiahû bi-ihsânin ilâ yevmi'l-cezâ...

Emmâ ba'dü, fa'lemû eyyühe'l-ihvân... Feinne efdale'l-hadîsi kitâbu'llâh... Ve efdale'l-hedyi hedyü seyyidinâ muhammedin salla'llâhu teâlâ aleyhi ve sellem... Ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ... Ve külle muhdesetin bid'ah... Ve külle bid'atin dalâleh... Ve külle dalâletin ve sâhibehâ fi'n-nâr... Ve bi's-senedi'l-muttasılı ile'nnebiyyi salla'llâhu aleyhi ve selleme ennehû kâl:

إِنَّ الْمُؤْمِنَ لِيُوجِرُ، فِي إِمَاطَةِ الْأَذَى عَنِ الطَّرِيقِ،
وَفِي هِدَايَتِهِ السَّبِيلَ، وَفِي تَعْبِيرِهِ عَنِ الْأَرْثَمِ،
وَفِي مَنَحَةِ اللَّبَنِ، حَتَّى إِنَّهُ

لِيُوجِرُ فِي السَّلْعَةِ، تَكُونُ مَصْرُورَةً فِي ثَوْبِهِ،

* Bu konuşma; Merhum Dr. Metin Erkaya tarafından, titizlikle çalışılarak metne dönüştürülmüştür. Mekanı Cennet olsun.

فَيْلَمَسُهَا فَيُخِطُّهَا يَدُهُ

(ع. عن أنس)

RE. 106/10 (*Inne'l-mü'mine le-yü'ceru, fî imâitati'l-ezâ ani'ttarîkı, ve fî hidâyetihi's-sebîl, ve fî ta'bîrihî ani'l-ersemi, ve fî minhâti'l-lebeni, hattâ ennehû leyü'ceru fi's-sil'ati, tekûnü masrûraten fî-sevbihî, feyelmesuhâ feyuhtüühâ yedühû*)

Sadaka rasûlü'llâh, fî mâ kâl, ev kemâ kâl.

Çok aziz ve muhterem ve sevgili kardeşlerim!

Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin rahmeti, selâmı, izzeti, ikramı üzerinize olsun. Allah-u Teâlâ hazretleri iki cihanda cümlelerinizi bahtiyar eylesin... Cennetiyle, cemaliyle müşerref eylesin...

Peygamber-i zîşânımıza komşu eylesin...

O server-i enbiyâ, habîb-i hüdü Muhammed-i Mustafâ Efendimiz'in mübarek hadîs-i şerîflerini okumak, dinlemek, taallüm etmek, tefeyyüz eylemek üzere toplanmış bulunuyoruz.

Bu hadîs-i şerîflerin okunmasına geçmeden önce Peygamber Efendimiz'in ruhuna bizden bir hediye olsun, âline, ashâbına, etbâına, ezvâcına, evlâdına, zürriyetine, hulefâsına, ahlâbına, ihvanına ve Ümmet-i Muhammed'in mürşid-i kâmilleri, evliyaullah, sâdât-ı meşâyih-i turuk-u aliyemiz ruhlarına, sâlihlerin ruhlarına;

Buradaki hadîs-i şerîfleri nakil ve rivayet etmiş olan hadis alimlerinin, ravilerin ruhlarına,

kitabın müellifi Gümüşhaneli Ahmed Ziyaeddin Efendimiz'in ruhuna; kendisinden feyz aldığımız sevgili hocamız Muhammed Zahid-i Bursevî'nin ruhuna;

Bu diyarları fetheden fatihlerin, şehidlerin, gazilerin, mücahidlerin ve bilhassa Fatih Sultan Muhammed han cennetmekânın ruhuna; bütün hayır hasenât sahiplerinin ve hâsseten şu caminin bânisi İskender Paşa'nın ruhuna ve bu camiyi tarih boyunca ayakta tutmuş, tamir ve tecdid ve tevsî eylemiş olanların ruhlarına;

Uzaktan yakından bu hadîs-i şerifleri dinlemek için gelmiş olan siz sevgili kardeşlerimin de ahirete göçmüş olan bütün müslüman geçmişlerinin, yakınlarının, sevdiklerinin, dostlarının ruhlarına hediye-i Kur'anîyemiz olsun, ruhları şâd olsun, kabirleri nur dolsun, makamları a'lâ olsun diye;

Biz de dünya ve ahiretin hayırlarına erelim, Rabbimiz'in sevdiği kullar olarak yaşayalım, huzuruna sevdiği razı olduğu kullar olarak varalım diye bir *Fâtiha*, 11 *İhlâs-ı Şerîf* okuyup öyle başlayalım, buyurun!

.....

a. Hiçbir İyiliği Hor Görmeyin!

Okuyacağımız hadîs-i şerîfler *Râmûzü'l-Ehâdîs* kitabının 106. sayfasının 10. hadisi ve devamı olacak.

Mübarek metnini okuduğum hadîs-i şerîf Enes RA'dan rivayet olunmuş. Peygamber SAS Efendimiz bu hadîs-i şerîfte, müslümanın pek

tahmin edilemeyecek ufak tefek işlerden dolayı bile sevap kazanabileceğini bildiriyor. Başka bir hadîs-i şerîfte Efendimiz buyuruyor ki:¹

لَا تَحْقِرَنَّ مِنَ الْمَعْرُوفِ شَيْئًا

(ابن أبي الدنيا عن سليم بن جابر)

RE. 469/4 (*Lâ tahkıranne mine'l-ma'rûfi şey'â*)
“Sakın ha, asla ve asla iyilikten hiçbir şeyi hor ve hakir görme!” Yâni şu küçüktür şu büyüktür demeyin. Bazen bir insan bir iyilikten dolayı cenneti kazanabilir, bir tek iyilikten... Ömür boyu iyilik değil de bir tek iyilikten cenneti kazanabilir. Peygamber Efendimiz söylüyor. Bir haseneden, bir iyilikten dolayı bazen bir insan cenneti kazanabilir. Nasıl olur? Bilemeyiz. Allah'ın, hem adaleti var, hem ihsanı, ikramı var, bilemeyiz nasıl olduğunu ama şöyle

¹ İbn-i Ebi'd-Dünyâ, *Samt*, c.I, s.119, no:166; Ebû Cürey Süleym ibn-i Câbir el-Hüceymî RA'dan.

Lafız farkıyla: Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V, s.63, no:20652; Buhârî, *Edebü'l-Müfred*, c.I, s.403, no:1182; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.II, s.279, no:521; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.VII, s.62, no:6383; Tayâlisî, *Müsned*, c.I, s.167, no:1208; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.VI, s.315; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VI, s.252, no:8050; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.V, s.486, no:9691; İbnü'l-Ca'd, *Müsned*, c.I, s.454, no:3100; Tahavî, *Müşkilü'l-Âsâr*, c.VII, s.397, no:2854; İbn-i Asâkir, *Mu'cem*, c.II, s.196, no:1489; Ebü's-Şeyh, *Emsâlü'l-Hadîs*, c.I, s.87; Şeybânî, *el-Âhâd ve'lMesânî*, c.II, s.363, no:1181; İbn-i Abdi'l-Ber, *el-İstîâb*, c.I, s.67; Mizzî, *Tehzîbü'l-Kemâl*, c.XIX, s.270, no:3758; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.IV, s.199; Abdullah ibn-i Mübârek, *Zühd*, c.I, s.360, no:1017; Ebû Cürey Süleym ibn-i Câbir el-Hüceymî RA'dan.

Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.III, s.220, no:3376; Ebû Zer RA'dan. *Kenzü'l-Ummâl*, c.VI, s.685, no:16445; *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.43, no:83; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XVI, s.63, no:16217.

olabilir; sevabı günahı tam denk düşer de bir iyiliği galip gelir, sevabını bastırır öyle girer yani, bilemiyoruz ama hiçbir iyiliği hor hakir görmememiz gerektiğini Efendimiz tavsiye ettiği için iyi biliyoruz.

Peygamber Efendimiz burada hor hakir görülmemesi gereken iyiliklerin bazısını sayıyor. Buyuruyor ki: (*İnne'l-mü'mine*) “Allah’ın imanlı kulu, (*le-yü’ceru*) ecir kazanır. Kendisine ecir ihsan olunabilir, şu sayılacak şeylerden dolayı ecirlenebilir, ecirlendirilebilir; kendisine ecir, sevap verilebilir şu şeylerden. Ondan dolayı da dünyası ahireti mamur olabilir.

Ama ne diyor? (*İnne'l-mü'mine*) “Muhakkak ki mü'min kul şunlardan şunlardan sevaplanabilir”

Kâfir? Kâfire bir şey yok!

Kâfire bir şey yok, mümine var. Neden? İman öyle bir cevher ki her şeyi canlandırıyor. Evdeki şebekenin, elektrik tesisatının ana şebekeye bağlanması gibi bir şey.

Evde şebeke olsa da dağın başında bir şebeke olsa, ana şebekeye bağlantısı olmasa, evdeki elektrik şebekesinden istifade edebilir misin? Edemezsin.

İman bağlantısıyla imanlı olursa insan o zaman her şey kıymet kazanıyor. Veyahut şöyle söyleyelim; bunların hepsi nihayet bizim size meseleyi anlatmak için aklımıza gelen misallerdir; doğru olabilir, eksik olabilir, fazla olabilir.

Allah-u Teâlâ Hazretleri’ne inanmamak, onu bulamamak, her yerde hâzır ve nâzır olduğu

halde!.. Allah her yerde hâzır ve nâzırdır.

هُوَ الْأَوَّلُ وَالْآخِرُ وَالظَّاهِرُ وَالْبَاطِنُ وَهُوَ بِكُلِّ

شَيْءٍ عَلِيمٌ

(الحديد: ٣)

(Hüve'l-evvelü ve'l-âhiru ve'z-zâhiru ve'l-bâtınü ve hüve bi-küllü şey'in alîm) [O ilktir, sondur, zâhirdir, bâtındır. O, her şeyi bilendir.] (Hadîd, 57/3)

Zâhir ne demek? Âşikâr, görünüyor demek. Göründüğü halde görememek için kör olmak lazım. Demek ki kâfirler kör; müminler gözü gören insanlar, kâfirler kör.

Demek ki bu kadar zâhir, âşikâr olan Allah'ı; mübîn, her yerde hâzır ve nâzır, bize bizden yakın, nerede olsak bizimle olan; bizim söylediğimizi işiten, yaptığımızı gören, içimizi dışımızı bilen, âlemlerin Rabbini bulamamak demek ki o kadar büyük bir suç ki, hiçbir iyilik onu telafi edemiyor.

Bir adamın kardeşini öldürsen, ondan sonra da çıkartıp:

“—Yâ aman sen de ne üzülüyorsun! Al sana bir milyon lira para!” desen ne olur?

Adam senin gırtlığına zaten çöker de, bir de bundan dolayı çöker ayrıca...

“—Ya hayatla bir milyon ölçülür mü?” der.

Küfür o kadar büyük bir kusur ki, demek ki öteki iyiliklerin hiçbirisi para etmiyor. Muhterem

kardeşlerim, insan ilk önce iman edecek, Allah'ın mü'min kulu olma sıfatını kazanacak. İlk önce Allah'a iman!

Bunlar mü'mine verilecek, kâfire bir şey yok!
“—Edison elektriği bulmuş...”

Hava alır. Çünkü elektriği bulması, Allah'ı bulamaması günahını telafi etmez. Efendim, kâfirin birisi bir bina yaptırmış, misyoner teşkilatına vermiş, çok geniş, üç dönüm arazide beş katlı bina.

Bir şey değil, malı mülkü Allah yaratmış, Allah veriyor da o da bir yere harcamış. Allah'ı bulamadığı için, o yaptığı küçük işten onu telafi edemez.

Muhterem kardeşlerim, insan önce mü'min olacak!

Bana mektup yazmış zıdırın birisi. Herkes akıllı olmuyor tabii, dünya üzerinde akıllısı var, delisi var, zır delisi hınzır delisi var, bazısı da hınzır deli oluyor; zır deliden de ileri o, deli ama domuz gibi deli, bazısı da öyle.

Mektup yazmış, abuk sabuk şeyler tabii.

“—E hıristiyanlar, yahudiler, bilmem ne onların da imanı yok mu?”

Bizim radyomuzda, “İnananlara selâm olsun!” diyormuşuz da onu tenkit etmeye kalkıyor. Bre cahil, Peygamber Efendimiz'in ifadesi o, aptal adam. Peygamber Efendimiz'in sözünü tenkit ediyor. Bizi söyledi sanıyor! Bilmiyor ki biz peygamber Efendimiz'in sözünü söylüyoruz.

Peygamber Efendimiz 7 mektup yazdığı zaman

Bizans kralına, imparatoruna Herakliüs'e, İran Sasani imparatoruna mektup yazdığı zaman;

“—Selam hidayete tâbi olanlara olsun.” diyordu, inananlara olsun diyordu; herkese demiyordu.

Elin adamına, elin kâfirine, Allah'ın sevmediği insana Allah'tan hayır dua ister mi, eder mi?

Etmez, zaten edebî itibariyle etmez, etse de kabul olmaz!

إِنْ تَسْتَغْفِرْ لَهُمْ سَبْعِينَ مَرَّةً فَلَنْ يَغْفِرَ اللَّهُ لَهُمْ

(التوبة: ٨٠)

(*In testağfir lehüm seb'îne merreten felen yağfira'llàhu lehüm*) “Yetmiş defa istiğfar eylesen dahi, Allah onları mağfiredetmeyecektir.” (Tevbe, 9/80) diye Kur'an-ı Kerim'de bildiriliyor.

Neden? Çünkü kâfir; içi kâfir dışından mü'min gibi görünüyor. Onlara Peygamber Efendimiz'in dua etmesi uygun olmaz, etse bile, yetmiş defa etse bile kabul olmaz diye Kur'ân-ı Kerîm bildiriyor. Onun için kâfire dua edilmez.

Biz de “inananlara” demişiz, inansın. Adam da bizi tenkit ediyor. Yahu biraz haddini bil! Sen avamdan, cahil bir insansın; bak âyet bilmiyorsun, hadis bilmiyorsun. Hiç olmazsa ulemaya bir saygı olması lazım, hiç olmazsa bilmediği yerde susmasını bilmesi lazım insan.

Hıristiyanlar mü'min mi? Değil.

Eski hıristiyanlar mü'mindi ama işi doğru bilenler; bunlar mü'min değil, bunlar puta

tapıyor, bunlar Hz. İsa'ya tapıyor.

Hz. İsa Allah'ın kulu ve peygamberi, Allah'ın oğlu değil.

Allah'ın oğlu; öyle şey olur mu! Hâşâ, sümme hâşâ... Onun için mü'min değil.

Yahudiler? Onlar da mü'min değil. Muhterem kardeşlerim! Hatta müslümanım diyenlerin bazıları bile mü'min değil.

İman öyle kolay mı? Öyle bir laf söylüyor ki imandan çıkıyor. İnanırım demek yetmiyor, dikkatli olmak gerekiyor. Mü'min olmak zor, imanı muhafaza etmek daha zor. Olmadık bir laf söylüyor imandan çıkıyor. Benim aklım öyle şeye ermez kabul edemem diyor, Allah'ın bir farzını inkâr ediyor. Hadi bakalım, iman gitti!..

Peygamber Efendimiz'e vahiy kâtipliği yapıyordu birisi. Vahiy geldiği zaman yazıyordu, yazıyla tespit ediyordu. Bir âyet indi, ben de zaten böyle yazacaktım dedi, yani sezinledim, ben de böyle yazacaktım deyince gitti, bitti. Öyle oyuncak değil bu! Vahiy kâtibiyken insan güme gider. Bir gün evvel havada uçarken ertesi gün cehenneme uçar; ölür, cehenneme gider.

Çok dikkat etmek lazım, Allah'a çok yalvarmak yakarmak lazım:

“—Aman yâ Rabbi, beni mü'min kulun ettin, imanımı muhafaza et yâ Rabbi, koru!” demek lazım. “Beni mü'min olarak yaşat, iman üzere öldür, huzuruna mü'min olarak çıkar yâ Rabbi!” demek lazım.

Mü'min olmak iyi bir şey ama yeterli değil,

çünkü imtihan bitmedi daha. Hayat imtihanı ölümle beraber bitecek; son nefesi verirken mü'minse bitecek. Son nefeste kâfir olduysa, olmaz.

Adam kanser olmuş acısına dayanamamış, Beyazıt kulesinden çıkmış kendisini aşağı atmış. Yazık, intihar etti kâfir, ebediyen cehennemlik. Yapmayacaktı bunu, kanserden kıvransaydı bile yapmayacaktı bunu, yapmaması lazım, bilmiyor yaptı öldü. Çünkü intihar edenlerin cehenneme gideceğini biliyoruz, kesin.

Allah imanımızı son nefeste kaybettirmesin...

Yâ ilahi! Saklağıl imanımız; Verelim iman ile tâ canımız.

Mühim olan bu. “İmanımızı koru, sakla, hıfz eyle, muhafaza eyle yâ Rabbi de iman ile canımızı verelim; mü'min olarak yaşayıp yaşayıp da imanla ölelim!”

“—Başka misal söyle hocam, biraz korktum ama biraz da tereddüdüm var bu böyle mi değil mi diye. Bir misal daha söyler misin?”

Söylerim. Birisi Peygamber Efendimiz'in ordusunda kâfirlerle, müşriklerle çarpışıyordu. Geldiler dediler ki:

“—Yâ Rasûlallah! Filanca çok güzel çarpışıyor; ön safta çarpışıyor, aslanlar gibi saldırıyor düşmana, etrafındakileri kırıp geçiriyor, ordumuza faydası oluyor, filan...”

Tabii neler demişlerse bilmiyorum da, böyle söylediler Peygamber Efendimiz'e. Peygamber Efendimiz üzüntülü bir şekilde:

“—O, cehennemliktir.” dedi.

Muhterem kardeşlerim!

Gece gündüz oturup ağlamamız lazım. Peygamber Efendimiz’in zamanında, onun sohbetine girmiş bir insan, onun ordusunda çarpışan bir insan, cehennemliktir dedi Peygamber Efendimiz.

Herkes sarsıldı, perişan oldu, bunu duyanlar arasında velvele, zelzele oldu! Tabii çok üzüldüler, korktular filan ama Rasûlüllah yalan, yanlış, eksik, hatalı söylemez ama işte bir acıyıp bir şey oldular, şaşırıldılar. Çarpışıyor, cihad ediyor filan. Nasıl olur, nasıl olur...

Nasıl olur görün bakın, tahmin edemezsiniz.

Biraz sonra haber geldi, o adam çarpışırken yaralanmış, yaralanınca yarasının acısına dayanamamış, kılıcının kabzasını toprağa dayamış, sivri ucunu karnına dayamış, kılıcına abanmış, intihar etmiş.

Ne oldu?

“—*Allahu ekber!*” dedi ashâbı kirâm. *Allahu ekber, Allahu ekber...* Hepsi *Allahu ekber* dediler.

Neden *Allahu ekber* diyorlar?

Hayretlerinden, işin muazzamlığından dolayı *Allahu ekber* diyorlar. Çünkü Rasûlüllah’ın dediği çıktı. Az önce İslâm ordusunda kâfirlerle çarpışıyordu ama intihar ettiği için kâfir göçtü.

Onun için, hiç kibirli gururlu olmaya gelmez, hiç günahkârları ayıplamaya gelmez bu iş. Hiç

ibadetine mağrur olmaya, ibadetine güvenmeye gelmez; ben hacca gittim, ben namaz kıldım, ben oruç tuttum, ben hayır yaptım demeye gelmez. Çok ihtiyat üzere olmak lazım muhterem kardeşlerim.

Dün akşamki derste ne diyor Ebû Osmân-ı Hîrî Hazretleri.

“—Saidlik, cennetlik olma alâmeti nedir? Allah’a itaat edecek ama yine de acaba sonum nasıl olur diye korkacak; bu saidlik alâmeti... Şakîlik alâmeti nedir? Allah’a isyan edecek de Allah affeder yahu diyecek; o da şekâvet alâmeti, cehennemliklerin işi o...”

Ekseriyetle insanlar bugün böyle düşünüyor. Gidiyorsun birisine bir şey anlatmaya, haramı helâli, yaptığı bir yanlışını anlatmaya çalışıyorsun, diyor ki:

“—Kardeşim, aman yâ, siz de hocalar, bu dar kafalı yobaz müslümanlar Allah’ın rahmetini daraltıyorsunuz, ne bu yâ böyle! Allah Gafûr’dur, Rahîm’dur; affeder.” diyor.

Bak, şekâvet yolunda! Hem isyanda devam ediyor, hem de Allah’tan rahmet umuyor; hem diken ekliyor, hem de buğday bekliyor.

Yahu ektiğin diken, diken çıkacak. Ektiğin yerde çoban çökerten dikenini çıkacak. Çoban çökerten dikenini, gürz gibi bir şey; bastığı zaman alimallah tokyo terliğinin altından insanın ayağına batıyor. Üstüne bastın mı, tokyodan geçiyor fırt ayağını kanatıyor insanın. Diken...

Diken ektin, niye buğday bekliyorsun? Ne

ekersen onu biçersin. Ekseriyetle yanlış düşünüyorlar.

b. Mü'mine Ecir Kazandıran İyilikler

Ebû Ya'lâ Enes ibn-i Mâlik RA'dan rivayet etmiş. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:²

إِنَّ الْمُؤْمِنَ لَيُؤْجَرُ، فِي إِمَاطَةِ الْأَذَى عَنِ الطَّرِيقِ،
وَفِي هِدَايَتِهِ

السَّبِيلَ، وَفِي تَعْبِيرِهِ عَنِ الْأَرْثَمِ، وَفِي مَنَحَةِ
اللَّبَنِ، حَتَّى إِنَّهُ

لَيُؤْجَرُ فِي السَّلْعَةِ، تَكُونُ مَصْرُورَةً فِي ثَوْبِهِ،
فَيَلْمَسُهَا فَيُخْطِئُهَا يَدُهُ

(ع. عن أنس)

RE. 106/10 (*Inne'l-mü'mine le-yü'ceru, fî imâtati'l-ezâ ani'ttarîkı, ve fî hidâyetihi's-sebîl, ve fî ta'bîrihi ani'l-ersemi, ve fî minhâti'l-lebeni, hattâ ennehû leyü'ceru fi's-sil'ati, tekûnü masrûraten fî-sevbihi, feyelmehâ feyuhtühâ yedühû*)

(*Inne'l-mü'mine leyü'ceru*) “Hiç şüphe yok ki mü'min ecirlendirilebilir, ecir kazanabilir.”

²Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.VI, s.189, no:3473; Enes ibn-i Mâlik RA'dan. *Kenzü'l-Ummâl*, c.I, s.157, no:786; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.VIII, s.320, no:7380.

Mü'mine, mü'min kula bunlar. Tamam mı, kesin!

Nelerden, ne konusunda?

1. (*Fî imâitati'l-ezâ ani't-tarîkı*) “Yoldan gelen geçene sıkıntı, ezâ veren bir şeyi kenara almaktan, kaldırmaktan bile sevap kazanabilir müslüman.”

E yolda ne takılabilir insana, ne ezâ cefâ verebilir? Meselâ bir taş... Orta yerde bir taş olur, arabanla geçerken küt arabanın altı vurur; veyahut bir dal olur, diken olur, geçen adamın ayağına takılır; veya bir pislik olur, çöp olur, bir şey olur... Bu yolda insanlara, gelen geçene ezâ veren şeyi izâle etmek, kenara almaktan bile ecir alabilir bir insan.

Onun için ben arabayla gidiyorum, bakıyorum çukur görüyorum, kaç defa da söyledim bizim evin civarında:

“—Ya küreği getirin, şuradan iki kürek kumu şu çukura atarız sevap kazanırız; çukur dolar, gelen araba küt diye inmez.”

Araba küt diye vuruyor.

Karadeniz seyahati yaptık, yolların bozukluğundan kaç sefer cantımız eğildi. Trabzon'a, Rize'ye kadar bir sefer yaptık. Güm bir ses geliyor, hapı yuttuk, teker pıs sönüyor. Tamirciye gidiyoruz cant eğrilmiş, tübles lastik olduğu için oradan fıs şey yapıyor. Kaç sefer düzelttirdik. Kızgınlığımdan arabayı sattım, değiştirdim cantı çabuk eğriliyor diye. Çelik cantlı yok mu dedim, bulamadık değiştirdik arabayı...

İşte böyle ezâ verici şeyler, ne olursa; çukursa çukuru doldurursun. Pislik akıyorsa, sıçramasın kimsenin üzerine diye pislği akıtmazsın. Taş varsa, taşı kaldırırsın. Dal, ağaç varsa, onu kenara çekersin.

Hatta ben âciz kardeşiniz arabayı gelip geçene sıkıntı verecek şekilde durdurmayı, park etmeyi, yanlış durdurmayı dahi ayıplıyorum. Bu da modern bir ayıplama, çağdaş bir ayıplama, eski kitaplarda yok. Eski kitaplarda günahların, mekruhların arasında arabayı yanlış yere park etmek diye bir ayıplama, bir mekruh yok ama bana göre o da yanlış.

Çünkü ben arabamla geliyorum. Dün akşam Söğütlüçeşme Camii'ne vaaza yetişeceğim. Şuradan kıvrıldık, buradan kıvrıldık, adam orta yere park etmiş arabayı, kendisi yok. Dıt dıt, dıt dıt, şoför yok... Arabayı park etmiş gitmiş. Yol kapalı, yolu kapattığı, bana ezâ verdiği için mekruh, yaptığı iş doğru değil. E şimdi buraya geliyoruz, iki sıra araba burada durmuş, bir sıra da burada durmuş, bir sırayı daha getirmiş buraya, arabasını buraya bırakmış, adam yok ortada...

Ben nereden geçeceğim?

Bizim mahallede ev yapmış adam, arsasının hududuna kadar evi yapmış, balkonunu sokağa taşımış. O da günah, yolun hakkını alıyor. Hatta arsasının hududuna bile gelmemesi lazımdı, yola pay vermesi lazımdı, açgözlülük yapmış. Balkonun iz düşümü, yani balkondan şakülü aşağı sarkıtsan, sokağa geliyor; olmaz öyle şey!

Sokağın havasını işgal ediyor. Sokağın havasını da işgal edemezsin, altını da işgal edemezsin, insanların geçtiği yeri de işgal edemezsin, bir şey koyamazsın.

Gazinocular kaldırımlara masaları sandalyeleri koyuyor, e ben nereden geçeceğim kardeşim? Sen buradan para kazanacaksın ama ben nereden geçeceğim?

“—Sokaktan geç!”

E arabalar nereden geçecek, üstüme gelirse, çarparsa ne olacak?

“—Ne olursa olsun, ben belediye zabıtasını haracımı verdim, bu kaldırımı kullanırım!” diyor.

Bunlar çağdaş mekruhlar, eski kitaplarda yok ama bana göre bunlar ayıp. Ben yapmam, yapılmasına da razı olmam.

Yol ferah olmalı, yol insanlara bir hizmet, iyilik vasıtasıdır. İyilik yapmak sadece cami yaptırmak demek değildir, yolu da güzel yapmak lazım. Belediyenin söylediği kadar huduttan geriye de çekmek lazım.

Niye, belediye kendi menfaati için mi yapıyor?

Belediye o beldede duran insanların rahatı için yapıyor. Şaar yukarıdan bir su geliyor, bulaşık suyu sokağa... Olmaz! Sen sokağın sana düşen kısmını temizlemekten bile sorumlusun, pisletmekten değil... Buradan sular çıkıyor, sokaktan kıvrıla kıvrıla gidiyor öbür tarafa. Geçen arabalar bir düşüyor, şaff, gelen insanın pardösüsünden ensesine kadar kirli su, pis su!

Bu adam onunla, o elbiseyle namaz kılacak.
Bunlar doğru değil.

Aksi olan şeyler de; güzel olan şeyler de sevap.
Yoldan dikenini aldın kenara koydun, dalı düşmüş
aldın kenara koydun sevap, taşı kenara koydun
sevap.

(*İmâtatü'l-ezâ ani't-tarîk*) “Yoldan gelen
geçene zarar verecek ezâlî cefâlî bir şeyi
kaldırmak.” İşte bunlar incelikler, mü'min
insan böyle yapar.

Mekke-i Mükerrreme'de, Medîne-i Münevvere'de
sokaklar... Oraya kâfirler giremez. Kimler var
orada?

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّمَا الْمُشْرِكُونَ نَجَسٌ فَلَا
يَقْرَبُوا الْمَسْجِدَ الْحَرَامَ بَعْدَ عَامِهِمْ هَذَا

(التوبة: ٢٨)

(*Yâ eyyühe'llezîne âmenû*) “Ey iman edenler!
(*İnneme'lmüşrikûne necesün*) müşrikler pis
varlıklardır, necis varlıklardır; (*felâ yakrabü'l-
mescide'l-harâme ba'de âmihim hâzâ*) bu
yıldan sonra bir daha Mescid-i Haram'a ziyarete
gelmesinler, yaklaşmasınlar!” (Tevbe, 9/28)

Müşrikler necis olduklarından bu mukaddes
yerlere giremezler. Oraya hep hacılar,
umreciler giriyor, müminler giriyor.

Sokaklar nasıl? Sokaklar berbat, berbat! Lıkır
lıkır lıkır lıkır paat! Boğazını temizler, paat!
Bütün çöpler sokağa. Olmaz, atamaz! Sen

atarsan, o atarsa, iki milyon insan iki milyon tane çöp atarsa ortalık yığılır, pis pis kokar, atamazsın! Burada abdest alıyor, o şeylerle karışıyor, ötekisi şap şup, şap şup üstenden geçiyor, olmaz.

Nasıl olacak? Çiçek gibi olacak, çiçek gibi!.. Dilimizde daha güzel bir tabir var; bal dökse yalanacak gibi olacak.

Bal dökülse yalayabileceksin, neden?

Mekke'nin kaldırımını diyeceksin, temizdir burası diyeceksin, burada pislik yoktur diyeceksin. Adam küçük abdestini yapıyor! Tabii küçük abdesti yapacak yerleri kâfi miktarda yapmayıp da ticarethane yapanların da günahı var, oranın sorumluları falanca filanca. Dükkân dolduracağına biraz da hizmet tesisleri kur! O da onun günahı... Ama Allah herkesin niyetini biliyor; iyisine mükâfatı, kötüsüne cezayı verir.

Bir şey atmayacaksınız sokağa; kibrit çöpü bile atmayacaksınız, “Ne olacak kibrit çöpünden?” demeyeceksiniz. Eviniz de, sokağınız da temiz olacak; üstünüz de, şehriniz de temiz olacak... Temizlik timsali olacağız, temizlikte numûne-i imtisâl olacağız, parmakla gösterilen şehir olacağız.

مُشَارٌ إِلَيْهِ بِالْبَنَانِ

(Müşârun ileyhi bi'l-benân) Temizlikte parmakla gösterilen şehir, parmakla gösterilen ülke olmamız lazım. Pırıl pırıl, şıkır şıkır, şırlı şırlı, ışıl ışıl... Öyle olması lazım.

Müslüman yoldan ezâ verecek şeyi kaldırmaktan ecir alır. Başka?

2. (*Ve fî hidâyetihî's-sebîl*) “Yol göstermesinden de sevap alır.” Yolu bilmeyen bir insana yol göstermek, âmâ bir insana oradan gitmeyeceksin, buradan gideceksin diye alıp sevk edivermek.

Hidayet; “sevk etmek, doğru yola götürmek” demektir. Doğru tarafa götürüvermek de sevaptır. Adam âmâ tık tık tık gidiyor böyle, kolundan tutacaksın benimle gel, karşıya mı geçmek istiyorsun, evet... Allah razı olsun, tamam geçivereceksin. Hangi sokağa gitmek istiyordun, filanca yere, buyur. İşte bu da sevap; yol gösterivermek, yolu tarif edivermek, çekip götürüvermek... Bu da sevap.

Meselâ, bir şehre geliyoruz arabayla, camı açıyoruz soruyoruz;

“—Ya filanca sokak, filanca adresi arıyoruz.” diyoruz.

“—Peşime düşün!” diyor.

Düşüyoruz peşine, o önden gidiyor biz arkadan gidiyoruz. “—İşte burası!” diyor.

“—Allah razı olsun...” diyoruz.

Bu ne? Bize yol göstermek, *hidâyet-i sebîl* işte, yol gösterdi kılavuzluk etti.

Bunlar sevap, bu da bir sevap.

Sayıyor, sonra?

3. (*Ve fî ta'bîrihî ani'l-ersemi*)

Ersem, peltek se ile; “Muradını diliyle doğru düzgün ifade etmekten âciz insan” demektir. Bazı insan anlatamaz derdini, muradını söyleyemez, kekeler durur, heceler durur, söyleyemez. Böyle maksadını, muradını anlatamayacak insanın muradını karşı tarafa anlatıvermek. O da sevap.

Gidiyorsun gümrük şeyine masasına, adam bir şeyler soruyor berikisi anlamıyor. Bu Türk, ötekisi de Arap... Hicaz’a gidecek,

gümrüğe gelmişler pasaport muamelesi oluyor, bir şey soruyor, ne dediğini anlamıyor. Böyle derdini anlatamayan bir insanın derdini anlatıvermek, bu da bir sevap, bu da bir hayır meselâ...

Başka bir misal: Bir kadıncağız var, dul; veya bir ihtiyar adamcağız var yalnız, belediyeyle işi var, takip etmesi mümkün değil; anlatamaz, mümkün değil. Sen elinden tutuyorsun gidiyorsun:

“—Bu adamcağız zavallı bir kimsedir!” diyorsun veya “Bu teyzecik zavallı!” diyorsun. “İhtiyardır, kimsesi yok. Bunun evine şöyle bir haksızlık yapılmış, şu şöyle olsun, bu böyle olsun...” diyorsun, yardım ediyorsun, derdini anlatıveriyorsun.

Belediyelerdekiler de diyorlar ki:

“—Tamam anladık, pekâlâ, öyle olsun!” diyorlar.

İşte bak böyle, bu da bir misal meselâ...

En sevaplı işlerden birisi, ihtiyacını ilgili

mercilere, tabii hadîsi şerîfte sultan diyor. Sultan demek elinde sulta olan, salâhiyeti olan demek. Gidip derdini anlatamayan kimsenin derdini söyleyivermek, en sevaplı işlerden birisi, bu da bir çeşit hayır.

Sonra?

4. (*Ve fî minhati'l-lebeni*) “Süt ikram edivermek.”

Tabii şimdi bizim burada süt kıymetli ama orada ucuzdu. O zaman kolaydı çünkü herkesin devesi vardı, herkesin sütü vardı da ama ekmeği yoktu. Suyu belki süt kadar çok değildi. Belki suyu tuzluydu, kabaydı. Kuyudan çektiği su o kadar güzel değildi ama sütü daha çoktu.

Yün çok boldu, post çoktu, şimdi post kıymetli, yün kıymetli. Yedi kulede dericiler şahane ceketler yapıyorlar çok pahalıya satılıyor, ihraç ediliyor filan, işler değişti, olabilir. Ama o zaman basit bir şeydi süt ikram etmek.

Süt hediye etmek; “Al kardeşim, bir tas süt iç!” demek.

Allah razı olsun. İşte bundan da ecir kazanabilir, yani basit bir şey.

Derdini anlatamayan bir insana derdini anlatabilmek, yol soran bir insana yolu gösterivermek, yolda olan bir taşı bir ezâ verecek şeyi kenara alıvermek... Basit şeyler, çok ahım şahım şeyler değil.

Sonra başka misal?

5. (*Hattâ ennehû leyü'ceru fi's-sil'ati, tekûnü masrûraten fî-sevbi-hî, feyelmesuhâ feyuhtıühâ yedühû*)

Burası hadîs-i şerifin anlaşılması biraz zor bir kısmı, ben kelimelerine tek tek baktım. Geçen hafta da Irak'tan çok büyük bir alim vardı, büyük bir alim, seyyid, Peygamber Efendimiz'in de soyundan, bizi ziyarete gelmişti. Geçen hafta belki bu hadis gelir diye ona da sordum. O da dedi ki, yani hadis olunca Arapça bilmek yetmiyor dedi, zorlandı yani.

Ben de evde birçok kelimelerine baktım ama hadisin şerhine bakamadım. Hadis şerhi kaynakları, kitapları hazinedir. Hazinedir, asıl onlara bakmak lazım, lügatta bulamadığını orada bulursun; en ince, en derin bilgileri, en hassas ayarları orada yaparsın, öyle bulursun.

Diyelim ki Buhârî'nin şerhi, Müslim'in şerhi, falanca büyük alim yapmış. Ömrünü vermiştir ona o, kaç defa okutmuştur, nerelerden faydalanmıştır. Onun için ilahiyattaki talebe kardeşlerime söylüyorum tabii burada olanlar var, bandı dinleyecekler var. İslâm alimi olmak istiyorsanız, hadis şerhi kitaplarını okuyun. Çünkü orada her şey ta dibine kadar, en uç köşesine kadar çok güzel anlatılmıştır.

O Arap alimi dedi ki;

“—Yanımızda şerh filan yok, Arapça bilmek yetmiyor.”

Halbuki büyük alim. Kendi memleketinde Irak'ta hutbeye, vaaza çıktığı zaman cami dolar taşarmış, hareket olurmuş şehirde, öyle bir alim.

Neyse, inşaallah yanlış değildir, benim çıkarttığım mana şu;

(*Hattâ ennehû le-yu'ceru fi's-sil'ati*) “Hatta adam, bir müslüman şundan da sevap kazanır. (*Fi's-sil'ati*) *Sil'a*, “metâ, mal” demek. Bir maldan da insan sevap kazanabilir.

Başka bir hadîs-i şerîfte geçiyor:³

أَلَا إِنَّ سِلْعَةَ اللَّهِ غَالِيَةٌ

(*Elâ inne sil'eta'llâhi gâliyetün*) “Allah’ın malı, metâi çok pahalıdır hâ!”

Allah’ın metâi ne, bize ne satıyor, ne alıyoruz biz? Cenneti alıyoruz. Cennet çok pahalıdır.

Ne yapmak lazım? Dikkat etmek, fedakârlık yapmak, nefsini yenmek, para harcamak, ibadet etmek, zekât vermek, oruç tutmak, hacca gitmek, cihad etmek lâzım... Kolay değil öyle, Allah’ın metâinı, malını almak kolay değil diye bir başka hadîs-i şerîf var. Maldan da insan ecir kazanırmış; eşyadan, metâdan...

(*Fi's-sil'ati tekûnü masrûraten fî-sevbihî*) “Mal elbisesinde sarılmış, paketlenmiş olur. (*Feyelmesuhâ*) Şöyle mala temas eder, mala bakar; mal sarılı, paketli, mala bakar. (*Feyuhtiühâ yedühû*) Eli ona iç sızısı verir, yani içini ah ettirtir.” diyor.

Tabii bunu neden verir diye düşünüyoruz.

Şimdi insan Çarşamba Pazarı’na gitti veyahut Mahmutpaşa çarşısına gitti veya zengin filanca

³Tirmizî, *Sünen*, c.VIII, s.489, no:2374; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c. VII, s.358, no:10576; Hâkim, *Müstedrek*, c.IV, s.343, no:7851; Abd ibn-i Humeyd, *Müsned*, c.I, s.425, no:1460; Ebû Hüreyre RA’dan.

çarşıya gitti, çok iyi malların, pahalı malların satıldığı bir yere gitti. Kendisinin de bir ihtiyacı var, bir mal gördü, şöyle baktı, ambalajında çok güzel, evirdi çevirdi elledi, ama parası yok alamadı. Eli ona ah ettirtiyor yani eli temas ediyor ama alamıyor ki, eli ona ah ettirtiyor.

“Alamadığı şeyden bile yüreği yandığı için ecir kazanır.”

“—Yâ param olsaydı şunu alsaydım!” dedi de alamadı, ondan dolayı bile ecir kazanır. Hasretlik duyuyor içinden; param olsaydı şunu alırdım çocuğuma giydirirdim ama alamıyorum; param olsaydı şunu alırdım, hanımına hediye ederdim, onun da gönlü hoş olurdu ama alamıyorum. Param olsaydı, şu soğuk günde şunu alırdım, ayağıma giyerdim de üşümezdim ama alamıyorum filan gibi yani, böyle olabilir.

Tabii bu hadisin bir yerde şerhini bulur da okursak, inşaallah bu bizim anladığımız gibidir mana... Şerhine bakarsam, bulursam size naklederim inşaallah...

“—Hani o hadis vardı ya!” diye anlatırım. Hani bir zamanlar şöyle konuşmuştuk ya onun mânası tam isabetmiş veya şöyleymiş diye anlatırız o zaman.

Demek ki ambalajında sarılmış olan bir metâi eli temas ediyor, elliyor da, eli ona ah ettiriyor yani alamadığından ah ediyor, bundan dolayı da ecir alır.

Peygamber Efendimiz mü'minin nelerden ecir aldığını saydı?

“—Yoldan ezâ verici şeyi kenara almaktan ecir kazanabilir, yol göstermekten bir yol bilmeze, yol görmeze sevk edivermekten, kılavuzluk etmekten sevap kazanabilir. Derdini anlatamayanın derdini anlatmakta yardımcı olmaktan sevap kazanabilir. bir tas süt ikram etmekten, çok basit bir şey yani, oradan sevap kazanabilir; hatta alamadığı bir mala eliyle temas edip de içinin yanmasından bile sevap alabilir.”

Bu tercümede de yok, burada atlanmış tercümesinde de yok, bu tarafta tercümesi var ya, tercümede de orası atlanmış.

“—Birisinin geçisini sağıverir ondan sevap alır.” demiş ondan sonraki cümle tercümeyle girmemiş de, herhalde zor olduğundan girmemiş nasıl olduysa. Allâhu a’lem manası böyle.

Başka, hocam bunlardan başka sevaplı, böyle beleş, bedava sevaplar var mı?

Bunların hepsi beleş! Parasız insan da yapabilir bunları! Cebinde bir kuruş parası olmazsa bir insan bunların hepsini yapar. Beş parasız fukaracık, İstanbul’un en fakir semtinde gecekondu oturan bir kardeşimiz bu sevapları alabilir.

Neden?

Yoldan ezâ verecek bir şeyi kaldırmak yapabileceği bir şey, yol göstermek yapabileceği bir şey, derdini anlatamayana yardımcı olmak yapabileceği bir şey. Eh, kendisi sütü yok da keçisi, koyunu yok da ineği yok da süt ikram edemiyor, bazen bir bardak su bile makbule geçiyor, yerine göre.

Ben Medîne-i Münevvere’de nezle oldum. İnsan sıcaktan da nezle oluyor. Hele orada pervaneler var. Vantilatör değil, der miyim, demem. Pervaneler var dönüyor, oradan çarpıyor filan, nezle oldum. Yanımda bir iki tane mendil var tamam ama böyle yapıyorum filan.

Arabın birisiyle konuşuyoruz, adamcağız çıkarttı bir dolu dolu paket, böyle bitmiş değil, dolu dolu bir paket mendil verdi bana, buyur kardeşim dedi. Tamam, işte orada en uygun hediye o... Orada bana bir bardak soğuk su verse, zaten ben nezleyim ne yapayım! Orada ne verse o kadar makbule geçmez, çünkü elimdeki mendil bitiyor da ondan sonra rezil olacağım, bir daha hapşurursam hapı yuttum demek. O bana bir paket mendil verdi, tamam.

Muhterem kardeşlerim!

İşte bu bir şeyi yerine göre yapmak, yeri zamanı gelince yapmak. Yeri zamanı gelince en basit bir şey çok makbule geçer; yersiz yapıldığı zaman aynı şey can sıkabilir, hoşta gitmez.

Tam camiye gelmişsin dua ediyorsun bilmem ne filan; “—Selamün aleyküm!”

“—Ve aleyküm selâm...”

“—Nasılsın hocam?”

“—İyiyim, teşekkür ederim.”

“—Ne var, ne yok hocam?”

“—İyilik sağlık...”

“—Yâ mübarek, bırak da ibadet edeyim! İşte camide ibadet etmeye gelmişim. Burası kahve

değil... Bak burada hal hatır sormak iyi olmadı.”

“–Neden?”

“–Cami olduğundan...”

Veyahut hutbe esnasında birisi dinliyorken, ötekisi geliyor ona bir şey söylüyor. Her şeyin yerini bilmek lazım. Yerli yerinde yapılan şey makbule geçer. Aynı şeyi yersiz yaparsan, kızgınlık uyandırır, ters olur; yerini bilmek lazım. Neyi ikram edeceğini bilmek lazım. Gözünü açacaksın!

Müzdelife’de en makbul şey ne?

“–Müzdelife ne?”

Hacıların en dağıldığı yer. Orada para da, pul da para etmiyor. Arafat’tan hacılar geliyor, Müzdelife’ye arabalar onları silkeleyip atıyor, kendisi gidiyor, duramaz, otobüs fırt gidiyor. Hacılar orada kaldı. Ya bana su lazım, yok... Yüznumara lazım, çok sıkıştım, o da yok... Yatak lazım, o da yok... Var mı bir diyeceğin? Anla bakalım, zengindin memleketinde, ama fakirlerin halini anla bakalım! Kaldın mı dağ başında ayazda; aş yok, yemek yok, yatak yok, ev yok, yüznumara yok, su yok...

Ha orada en makbul şey ne?

En zengin adam etrafa bakınıyor böyle, fakara dilenci gibi, ne istiyor? Bir ibrik su olsa da bir abdest olsa... Namaz kılacak su yok. İşte orada en makbul şey bir ibrik su. Geliyor yalvarıyor, bidonun başına dikiliyor:

“–Bu bidonun sahibi kim?”

“—Benim...”

Allah’ın rızası için, dileniyor; yeni caminin önündeki dilenci gibi dileniyor, Allah rızası için birazcık su ver. Pekiyi diyorsun ama biraz canın sıkılıyor ha! Çünkü su sana da lazım sabaha kadar, ondan sonra biraz veriyorsun yarım, bu kadar yeter diyorsun. Bir tanesi daha koşarak geliyor, aman diyor bana da! Biraz daha canın sıkılıyor, biraz daha veriyorsun.

Neden? İşte orada su kıymetli, yerine göre.

Onun için, işi yerli yerinde yapana can kurban, yersiz yapana da Allah akıl fikir versin...

Bir işi yerli yerinde yapmak nedir? Hikmet dediğimiz vasıftır.

Hikmetli insan, hikmetli söz, hikmetli iş ne demek? Yerli yerinde yapılan iş, yerli yerinde söylenen söz, işi yerli yerinde yapan adam demek.

Hikmet; bir şeyi yerli yerinde yapmak demek, bu çok önemli. Müslümanın hikmetli olması lazım; sözünün, işinin, hareketinin hikmetli olması lazım. Bu da ariflerde olur. Arif olmazsa insan, arif olmadığı zaman pot kırar, hikmetsiz iş yapar, yalan yanlış iş yapar.

Kafayı çalıştırmak lazım; iyi Müslümanlık kafa çalıştırma işidir, aptallıkla iyi Müslüman olunmaz. Fakir olabilir, tahsilsiz olabilir ama açığız olacak; gözünü açacak, sevaplı şeyi bilecek, yapacak; güzel, yerinde yapacak, zarif yapacak, kalp kırmadan yapacak, gönül alacak şekilde yapacak, yumuşak yapacak.

Birisi mektup göndermiş bana, masada kaldı keşke yanıma alsaydım da size okusaydım. Hocamıza da rahmetli Muammer Dolmacı bir mektup göndermişti şöyle üç dört satır, dosya kâğıdının ortasına üç dört satır bir şey yazmış. Hocamız okudu, çok beğendi, bana verdi, “Bak, oku!” dedi bana. Yani böyle olur işte! “Sevgi, dervişlik, bağlılık, saygı böyle olur” demek istedi. Aldım okudum, ben de bayıldım.

Beş altı satır içinde öyle tatlı kelimelerle, hissiyatını o kadar güzel ifade etmiş ki Hocamız’a Muammer Dolmacı kardeşimiz, Allah rahmet eylesin cümle geçmişlerimizle beraber. Ben de bayıldım, Hocamız da çok memnun oldu.

Bu nedir?

İnsanın eti yenmez, derisi giyilmez, tatlı dilinden başka nesi var işte! Tatlı dili, güzel duyguları...

Tabii tatlı dil gönülden söylenmezse, dalkavukluk olur, meddahlık olur, yalan olur, palavra olur, pohpohlama olur... Kalpten gelirse, kıymetli olur. Şuradan gelecek, buradan değil... Kalbinden geldiği zaman güzel olur.

Beleş, bedava, sevaplı şeyleri söyleyecektik ya! Başka bir hadis-i şerifte buyruluyor ki:⁴

⁴ Buhârî, *Sahîh*, c.X, s.163, no:2767; Müslim, *Sahîh*, c.V, s.180, no:1677; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.316, no:8168; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.II, s.219, no:472; Kudâî, *Müsnedü’ş-Şihâb*, c.I, s.89, no:93; Beyhakî, *Şuabü’l-İman*, c.III, s.202, no:3325; Beyhakî, *Sünenü’l-Kübrâ*, c.III, s.229, no:5667; İbn-i Huzeyme, *Sahîh*, c.II, s.374, no:1493; Ebû Hüreyre RA’dan. *Kenzü’l-Ummâl*, c.VI, s.439, no:16437; *Câmiü’l-Ehâdis*, c.XV, s.333, no:15634.

الْكَلِمَةُ الطَّيِّبَةُ صَدَقَةٌ

(خ.م. عن ابى هريرة)

(*El-kelimetü't-tayyibetü sadakatün*) “Hoş bir söz, gönül alıcı bir söz sadakadır.”

Muhterem kardeşlerim! Tatlı güzel bir söz sadakadır. Başka? Hadis-i şeriflerde yine buyrulmuş ki:⁵

تَبَسُّمُكَ فِي وَجْهِ أَخِيكَ لَكَ صَدَقَةٌ

(ت. عن ابى ذر)

(*Tebessümüke fî vechi ahîke leke sadakatün*) “Arkadaşının yüzüne tebessüm etmen, senin için sadakadır.”

O da beleş sevaplardan birisi; böyle kaç çatmıyorsun, tebessüm ediyorsun, tatlı dille karşılıyorsun, güzel söz söylüyorsun.

“—Kovandaki suyu arkadaşının kovasına boşaltıvermen de sadakadır.”

O da kolay bir sevaptır. Onun için insanın sevap kazanması için ille para sahibi olması gerekmiyor. Ne sahibi olması gerekiyor? Zevk-i

⁵ Tirmizî, *Sünen*, c.VII, s.213, no:1879; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.II, s.287, no:529; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.III, s.220, no:3377; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.VIII, s.183, no:8342; Bezzâr, *Müsned*, c.II, no:108, no:4070; Buhârî, *Edebü'l-Müfred*, c.I, s.307, no:891; Taberânî, *Mekârimü'l-Ahlâk*, c.I, s.26, no:20; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.70, no:2396; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.V, s.275; Ebû Zerr-i Gıfârî RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VI, s.410, no:16305; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XI, s.202, no:10571.

selîm, kalb-i selîm, hiss-i selîm sahibi olması gerekiyor. Selim insan olması gerekiyor.

Selim ne demek?

Selâmetli, arızalı değil, tam; hisleri tam, arızasız, eksiksiz, kusursuz; zevki tam, eksiksiz, kusursuz, her şeyi öyle.

Demek ki İslâm çok güzel bir din, çok harc-ı âlem şeylerden dahi bir insan sevap kazanabilir, bir haseneden bile cennete de girebilir.

Onun için hiçbir iyiliği küçümsemeyeceğiz, her iyiliği yapmaya çalışacağız. Her işimizin, hareketimizin, sözümüzün güzel olmasına gayret edeceğiz, kötü olmamasına dikkat edeceğiz. Her şeyimiz öyle olacak; tertemiz olacak, pırıl pırıl olacak, ıslıl ıslıl olacak.

c. Mü'minin Kabri Yeşil Cennet Bahçesi

Bir hadîs-i şerîf daha...

Bu ikinci hadîs-i şerîf Ebû Hüreyre RA'dan. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁶

إِنَّ الْمُؤْمِنَ فِي قَبْرِهِ فِي رَوْضَةٍ خَضْرَاءَ، وَيُرْحَبُ لَهُ سَبْعُونَ ذِرَاعًا وَيُنَوَّرُ لَهُ فِيهِ كَلِيلَةُ الْقَمَرِ، أَتَدْرُونَ فِيمَ أَنْزَلْتُ هَذِهِ الْيَتَةَ : فَإِنَّ لَهُ مَعِيشَةً ضَنْكًا، فِي عَذَابِ الْقَبْرِ؛ وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ، إِنَّهُ

⁶ Kenzü'l-Ummâl, c.II, s.30, no:3012; Ebû Hüreyre RA'dan.

لَيْسَ لُ

عَلَيْهِ تِسْعَةٌ وَتَسْعُونَ حَيَّةً، لِكُلِّ حَيَّةٍ مِنْهَا تِسْعَةٌ
رُءُوسٍ، يَنْفُخْنَ

فِي جِسْمِهِ يَلْسَعُونَهُ، وَيَخْدِشُونَهُ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ
(الحكيم عن ابى هريرة)

RE. 106/11 (*Inne'l-mü'mine fî kabrihî fî ravdatin hadrâe, ve yerhabü lehû seb'îne zirâan, ve yünevveru lehû fîhi keyleti'lkameri, etedrûne fîme ünzilet hâzihi'l-âyetü: fe-inne lehû maîşeten danken, fî azâbi'l-kabri; ve'llezî nefsi bi-yedihî innehû leyüsallatu aleyhi tis'atün ve tis'ûne hayyeten, li-küllü hayyeten minhâ tis'atü ruûsin yenfuhne fî cismihî ve yelseûnehû ve yahdişûnehû ilâ yevmi'lkıyâmeti.*)

(*Inne'l-mü'mine fî kabrihî fî ravdatin hadrâe*)
“Allah’ın mü’min kulu kabrinde, yemyeşil bir bahçededir; mü’min kulun kabri yemyeşil bir bahçedir.”

Hadrâ ne demek? Yeşil demek.

El-Kubbetü'l-Hadrâ ne demek? Yeşil kubbe demek.

Neresi? Peygamber Efendimiz’in türbesinin üstü; bir... Bir de Konya’da Mevlânâ KS Hazretleri’nin türbesinin üstü de yeşil, ona da *Kubbe-i Hadra* diyorlar. *Hadrâ* yeşil demek.

Hadrâ boru var; bizim şirketimizin reklamını yapıyorum şimdi dikkat edin! *Hadrâ boru* bizim şirketimiz.

Ne demek? Yeşil boru demek. Fabrikamız var, boru çekiyoruz satıyoruz. Kazancımızı da vakfın hizmetlerinde kullanıyoruz.

“Mü'min kul kabrinde yeşil bir bahçededir. (*Ve lehû seb'îne zirâan*) Kabrin duvarları itilir, mü'min kul için 70 zirâ olarak genişletilir.”

Yetmiş zirâ açılır. Kabir öyle mü'min kul için daracık olmaz, 70 zirâ genişler. Zirâ bir ölçü demek; sanıyorum arşın demek, yani arşın kadar.

Arşın ne kadar? İşte şu kadar bir şey, 60 küsur santim mi, 62 santim mi, 66 santim mi bir ölçü.

Yetmiş zirâ kabir oraya oraya duvarları itilir, mü'min kul için genişletilir mü'minin kabri. Mü'minin kabri mâneviyat bakımından geniş olur ve mânevî yönden genişletilir.

(*Ve yünevveru lehû*) “Ve kabri nurlandırılır, nur gönderilir mü'minin kabrine... (*Keyleti'l-kameri*) Dolunay günündeki gibi,

aydınlanır kabri... Elektrik tesisatı yok kabirde ama kabri dolunayın olduğu gibi aydınlanır, aydınlatılır.” Kim tarafından? Allah tarafından.

Allah mü'minin kabrini geniş eyliyor ve münevver eyliyor. Mehtaplı gibi aydın oluyor kabri...

(*Etedrûne fîme ünzilet hâzihi'l-âyeh*) “Şu biraz sonra okuyacağım ayet kimin hakkında inmiştir, biliyor musunuz?” diyor Peygamber Efendimiz.

Mü'minin kabrinin geniş ve nurlu olduğunu anlattıktan sonra, bu ayeti okuyor:

فَإِنَّ لَهُ مَعِيشَةً ضَنْكًا

(طه: ۱۲۴)

(*Feinne lehû maîşeten dankâ*) “Kâfirin de dar bir yaşamı vardır, sıkışık bir yaşamı vardır.” (Tâhâ, 20/124)

(*Feinne lehû maîşeten danken*) ayeti kim hakkında inmiştir, hangi konu hakkında inmiştir, biliyor musunuz?” diye soruyor Peygamber Efendimiz. (*Fî azâbi'l-kabri*) “Kabir azabı hakkındadır.” buyuruyor.

Hâ, bu kabirde azap gören kimdir? Kâfirdir dedik. Âyet-i kerîmenin evvelinde:

وَمَنْ أَعْرَضَ عَنْ ذِكْرِي فَإِنَّ لَهُ مَعِيشَةً ضَنْكًا
وَنَحْشُرُهُ يَوْمَ الْقِيَمَةِ أَعْمَى

(طه: ۱۲۴)

(*Ve men a'rada an zikrî*) “Kim benim hatırlatmamdan, uyarımdan, zikrimden yüz çevirirse; hatırlatılmasına rağmen, zikredilmesine rağmen, hakikatları dinlemez, sırtını çevirirse, dönerse, kabul etmezse; (*feinne lehû maîşeten dankâ*) ona böyle sıkışık bir yaşam, tatsız bir hayat vardır. (*Ve nahşüruhû yevme'lkıyâmeti a'mâ*) Biz onu ahirette gözleri kör olarak ba'sederiz.” (Tâhâ, 20/124)

(*Ve men a'rada an zikrî*) “Benim zikrimden yüz çeviren; zikrimi yapmayan, zikrimden dönen kimse.” demek.

Tabii bu çok derin uzun bir izah ister. Yâni zikrimden dönen kimse ne demektir?

İlk önce kâfir demektir, çünkü Allah'ın zikri Kur'an'dır, Allah'ın zikri Peygamber Efendimiz'dir, Allah'ın zikri şeriatin ahkâmıdır. Allah'ın zikrinden yüz çeviren, İslâm'dan yüz döndürmüş demektir, kâfir demektir, ona kabirde azap var, bu olabilir.

Başka? Kur'ân-ı Kerîm'den okumayan, Kur'an'a uymayan, yüz döndüren kabirde azap görecektir.

Başka? Tesbihleri çekmeyen, Allah'ı zikretmeyen kabirde azap görecektir. Zikrimden kim yüz çevirir, i'raz ederse, vazgeçerse; (*feinne lehû maîşeten dankâ*) ona sıkışık bir yaşam vardır.”

“—Ne demek sıkışık yaşam, nerede?”

Kabirdeki yaşamı sıkışık olacak diye Peygamber Efendimiz bu sözlerin, (*Fî azâbi'l-kabri*) “Kabir azabı hakkında.” olduğunu bildiriyor.

Kabirde kâfir azap görecektir mi?

Görecektir, daha kabre konulurken başlayacak cayır cayır yanmaya, azap görmeye...

Mü'min kabirde azap görecektir mi?

Görebilir. Mü'minlerden bazıları kabirde azap görebilirler, hatta bazen mühimsemedikleri şeylerden bile azap görebilirler.

Peygamber Efendimiz iki mezarın yanından geçiyordu dedi ki;

“—Bu iki mezardakiler azap görüyorlar; birisi laf taşırdı, dedikoduculuk yapardı. Ötekisi de küçük abdestini, idrarını yaparken sakınmazdı.”

Bir yaş çubuk getirin dedi, yaş çubuk getirdiler ikiye böldü, birisini bir kabrin üstüne sapladı, birisini bir kabrin üstüne sapladı.

“—Bu yaş çubuklar kuruyuncaya kadar bunların azabı durur, azap görmezler.” dedi.

Demek ki yeşillik azap görmesini engelliyor ama onlar mü'minlerdi birisi dedikodudan dolayı kabirde azap görüyor, birisi küçük abdestini uygunsuz yaptığından dolayı azap görüyor.

Başka hadîs-i şerîflerde Peygamber Efendimiz diyor ki;

“—Bir mü'min kabre konulduğu zaman kabirde azap melekleri geldiler, onun kafasına bir ateşten topuz patlattılar. Pat! Kafası darmadağın oldu, kabrin içi ateş ve duman doldu. O da feryada başladı, dedi ki:

“—Ben Müslümanım, niye bana bu azabı yapıyorsunuz? Ben mü'min kulum!” dedi.

Melekler ona dediler ki:

“—Evet, sen mü'min kulsun ama dünyada iken filanca yerden geçiyordun, müşrikler, kâfirler bir mü'mine orada azap ediyorlardı. Sen mü'minin yardımına koşmamıştın. Ondan dolayı bu azabı görüyorsun.” denilecek diye Peygamber Efendimiz bir hadîs-i şerîfnde bunu bildiriyor.

Demek ki kusurlu mü'minler kabirde azap görebilirler. Zikirde dönen, o da kabirde böylece azap görebilir.

Bu zikirleri kim söyledi?

Peygamber Efendimiz'in tavsiyesi. Benim size söylediğim zikirler peygamber Efendimiz'in tavsiyesi. Günde 100 defa *Estağfiru'llah* deyin, 100 defa *Lâ ilâhe illa'llah* deyin, 100 defa salevat getirin, 100 defa *Kulhüva'llah* okuyun. Bunlar hadislerde olan zikirler, Efendimiz'in tavsiyesi.

Niye tavsiye ediyor Efendimiz?

Allah zikri çok seviyor da ondan, sevap kazanalım diye tavsiye ediyor, hem de kolay da ondan. Zikir çok kolay bir ibadettir.

“—İbadetlerin en kolayı en beleşisi hangisidir?”

Zikirdir.

“—En yapılmayanı hangisidir?”

Zikirdir.

“—Niye yapılmaz?”

Şeytan kandırır bu müslümancıkları, saf bizim müslümancıklar kanarlar, şeytan aldatır yaptırmaz zikri. Gazete okur, televizyon seyrederek, roman okur, lak lak eder, gevezelik eder, dedikodu eder zikir yapmaz.

“—Neden?”

Zikir sevaplı da ondan.

“—İsteyerek mi yapmıyor?”

Hayır, şeytan günahları allar pullar, süsler

güzelleştirir, bunun önüne sürer. Oltaya balığın takılması gibi takar bunu çeker günaha...

Onun için çok dikkat etmek lazım. Zikirsiz vakit geçirirse bir insan, mü'min-i kâmil bile olsa zikirsiz geçirdiği zamana cennette hayıflanacak, tahassür duyacak. “Niye dünyada o vaktimi zikirsiz geçirmişim, niye gaflet etmişim, niye o zaman da zikretmemişim?” diye o bile, cennette bile bir içi yanacak.

O bakımdan işte kabir azabı bu zikirten yüz döndürenler hakkındadır, o âyet-i kerîme onlar hakkındadır.

Rasûlüllah Efendimiz, (*Vellezî nefsi bi-yedihî*) “Şu nefsim elinde olana andolsun ki.” deyince kime and etti? Allah’a and etti, çünkü herkesin nefsi Allah’ın elinde... Ne demek?

Nefis can demek, herkesin canı Allah’ın elinde, dilerse yaşatır dilerse öldürür. Öl derse öldürür; bunu öldür.

“—Azrail! Ey benim Melekü’l-mevtim! Al bunun canını!”

Hapı yuttu adam gitti, hayatı bitti, hayatı söndü.

“—Bu yaşasın!” derse, yaşar.

Ölecek bir insan sadaka verirse yaşar, sıla-i rahim yaparsa yaşar. Neden?

Peygamber Efendimiz buyuruyor ki:

“—Sadaka, iyilik, sıla-i rahim yapmak ömrü artırır.”

“—Nasıl artırır hocam?”

Ne bileyim ben Allah'ın işini! Peygamber Efendimiz öyle bildiriyor, artırır.

“—E insanın ömrü alınına yazılmamış mı?”

Yazılmış ama Allah onu hesaplamıştır ona göre yazmıştır, artırır, sen iyilik yapmaya bak.

Bazı şeyler anlaşılmaz, yani neden anlaşılmaz? Allah'ın işi olduğundan, karmaşık olduğundan akıl ermez.

“—Dünyanın aşağısında olanlar niye aşağıya düşmüyor?”

Bırak dünyanın aşağısını, şimdi hastaneden buraya geliyorduk, Edirnekapı'da lunaparkta gördük. Şöyle kayık gibi bir şey var, içine eğlenmek isteyenler binmiş böyle sallanıyor, böyle sallanıyor, biraz daha hızlanıyor, daha yukarı çıkıyor, daha yukarı çıkıyor, daha yukarı çıkıyor, daha yukarı çıkıyor, en sonunda hop bu tarafa dönüyor.

Ne oldu bu adamlar şimdi? Kayığın içindekiler ne oldu yukarıda? Baş aşağı geldiler, böyle böyle sallanırken daha hızlandı, daha hızlandı, daha hızlandı böyle döndü.

Niye sapır sapır aşağıya düşmediler?

“—E hocam merkezkaç kuvveti var, sen fizik okumadın mı lisede?”

Tamam, merkezkaç kuvvetinden, işte baş aşağı da olsa insan düşmüyor. Yer çekiminden fazla oluyor merkezkaç kuvveti... Tamam onu biz de biliyoruz ama bazen insanın aklı ermiyor.

Bazısının aklı ermez. Eskilerin aklı ermemiş

de dünyayı tabla gibi düşünmüşler. Müslüman coğrafyacilar bulmuşlar dünyanın yuvarlak olduğunu. Onlar söylemişler, onlar Afrika'dan gemilerle gitmişler de dokuzuncu asırda Amerika'yı bulmuşlar yerleşmişler oraya. Kristof Colomb oraya gittiği zaman orada yerleşmiş Arap kavimler, Afrikalı kavimler buldu ama kitaplar bunları yazmaz.

Neden? Avrupalılar kendilerine metheder, bizim meziyetlerimizi saklar. Biz de kendi meziyetlerimizi onlar söylemediği için bilmeyiz.

Matbaayı John Gutenberg buldu sanırsınız, Amerika'yı Kristof Colomb buldu sanırsınız, çiçek aşısını Edvard Gener buldu sanırsınız... Yalan! Hepsi kuyruklu, bin kuyruklu yalan.

Bunların hepsini daha önce müslümanlar bulmuştur ama bizim kendi medeniyetimizden haberimiz yok. Kendi irfanımızdan, kendi güzelliklerimizden haberimiz yok. Avrupalı geliyor, ısrar ediyor ısrar ediyor nihayet bizimkiler yavaş yavaş kendi örfümüzün, âdetimizin, giyimimizin kuşamımızın, yememizin, içmemizin her şeyimizin daha güzel olduğunu Avrupalılar bastıra bastıra tekrar tekrar söylediği için zar zor nihayet kabul ediyor.

Avrupalı müslüman oluyor, bizimkiler kâfirlik peşinde, Avrupalı müslüman oluyor bizimkiler kâfirlik peşinde Avrupalılara şaşıyor. Vay bu gerici Avrupalılar vay, ne aptal adamlar, ne enayi adamlar yahu müslüman oluyor diyor, kendisi enayi. Enayi olan kendisi; elindeki nimetin kıymetinin bilmiyor, ayağı küfre kaymış

âhireti mahvoluyor Avrupa'nın müslüman olanını anlamıyor.

E canım işte Yusuf İslâm müslüman olmuş filan. “—O caz şarkısıydı, bana ne? Olmuşsa olmuş!”

Pekiye, büyük mütefekkir, büyük alim Roger Garaudy de müslüman oldu. Falanca papaz da müslüman oluyor, piskopos da müslüman oluyor, filanca devlet adamı da müslüman oluyor, Amerika'da bir senatörün müslüman olduğundan haberiniz var mı?

Müslüman, resmen müslüman olmuş, Amerika senatosundaki senatörlerden bir tanesi müslüman...

“—Aptallığından mı oluyor?”

Toplumuna direnerek, karşı çıkararak, anasının babasının yoluna bırakarak müslüman oluyor. Büyük kahramanlık, büyük başarı, herkes yapamaz. Anan baban müslüman da sen kendi memleketinde Müslümanlığını elinde tutmaya utanıyorsun, o adam kendi memleketine muhalefet ederek müslüman oluyor, o çok daha büyük kahraman.

Vellezî nefsi bi-yedihî, canım elinde olana andolsun ki, yâni Allah'a yemin ederim ki... Yani Allah dilerse yaşatır, dilerse öldürür, ondan böyle yemin ediyor. Peygamber Efendimiz'in yemin tarzlarından birisi bu. Hepimizin hayatı Allah'a bağlıdır; dilerse yaşatır, dilerse öldürür. Yaşatmayı murat ederse, Amerika'yla Rusya ve Çin birleşse, hepsi şu gariban Es'ad Coşan'ı öldürmeye kalksa, öldüremezler; İbrahim AS'ı öldüremedikleri gibi.

Öldürmeyi dilerse; cümle tabîbân-ı cihân toplansa, bütün hekimler toplansa ilaç etseler, beni yaşatamazlar, çünkü Allah ölsün artık demiş. Onun için “*vellezî nefsi bi-yedihî*” diyor. Onun zevkine varmak lazım, o yeminin tadını duymak lazım! Ağzını şapırdatması lazım insanın, böyle bu güzel manaları idrak edince mest olması lazım!

“—Ne o, erimeye başladın?” demesi lazım arkadaşı, niye?

“—E Rasûlullah’ın güzel kelimelerinden mest oluyorum, biraz erimeye de başladım.” demesi lazım insanın.

(*Vellezî nefsi bi-yedihî innehû le-yüsallatu aleyhi tis’atün ve tis’ûne hayyeten*) “O zikirten dönen kimselere, kabirde 99 tane yılan musallat kılınır.”

Doksan dokuz tane yılan; cıyır cıyır, vıkır vıkır kabrin içi yılan dolu. Doksan dokuz tane yılan musallat kılınır, ne yaparlar onlar? (*Li-küllü hayyetin minhâ tis’atü ruûsin*) “Her birisinin dokuz kafası vardır.”

Dokuz başlı 99 tane ejderha yılan musallat kılınır kabirde o zikirten dönen; kâfir mi demek, Kur’an’dan dönmüş kusurlu müslüman mı demek, zikrini ihmal eden zikirsiz müslüman mı demek neyse işte, ona bunlar musallat kılınır.

(*Yenfuhne fî cismihî*) “Hepsi zehirlerini onun cismine, yüzüne üfürürler. (*Ve yelnehû*) Hepsi onu, o zikirten dönenini ısırırlar. (*Ve yahdişnehû*) Ve ısırıp onu parçalarlar, cismini

koparırlar. (İlâ yevmi'l-kıyâmeti) Bir sefer mi yaparlar bunu? Hayır. Kıyamete kadar kabirde böyle azap görür. Kıyamet kopuncaya kadar...”

Sonra ne olacak, kurtulacak mı? Hayır, kıyamet koştuktan sonra daha beter olacak. Mahkeme-i Kübrâ bittikten sonra cehenneme atılacak, orada daha beter olacak.

Peygamber SAS Efendimiz:⁷

القَبْرِ رَوْضَةٌ مِنْ رِيَاضِ الْجَنَّةِ، أَوْ حُفْرَةٌ مِنْ حُفْرِ
النِّيرَانِ

(ت. عن أبي سعيد)

(*El-kabru ravdatün min riyâdî'l-cenneti, ev hufuratün min huferi'n-nîrân*) “Kabir, mü’mine cennet bahçelerinden bir bahçedir veya kâfire cehennem çukurlarından bir çukurdur.” dememiş miydi, işte o.

Kabir, kâfir için yılanlar dolu bir cehennem azap çukurudur, mü’min için de neydi; yetmiş arşın genişletilmiş yemyeşil bir bahçeydi, ayın on dördü gibi mehtapla aydınlatılıyordu, mü’minin kabri öyleydi. Kâfirin kabrinde de yılanlar ısırıyorlar, üfürüyorlar, sokuyorlar kıyamete kadar.

⁷ Tirmizî, *Sünen*, c.VII, s.500, no:2384; Deylemi, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.III, s.231, no:4682; Ebû Said el-Hudri RA’dan.

Taberani, *Mu’cemü'l-Evsat*, c.VIII, s.271, no:8613; Ebu Hüreyre RA’dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XV, s.546, no:42109; *Keşfü'l-Hafa*, c.II, s.90, no:1853; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XXVII, s.432, no:41805.

Muhterem kardeşlerim!

وَاللّٰهُ عَزِيزٌ ذُو انْتِقَامٍ

(آل عمران: ٤١)

(*Va'llàhu azîzun zü'ntikàm*) [Allah Azîz'dir, intikam sahibidir, intikam alandır.] (Âl-i İmran, 3/4)

Kimden intikam alacak?

إِنَّا مِنَ الْمُجْرِمِينَ مُنْتَقِمُونَ

(السجدة: ٢٢)

(*İnnâ mine'l-mücrimîne müntakımûn.*) “Biz Azîmüşşân mücrimlerden böyle intikam alırız.” (Secde, 32/22) diyor Allah-u Teâlâ Hazretleri...

Niye “biz” diye konuşuyor, Kur'ân-ı Kerîm'in ifadesi niye böyle? Buna “azamet nûnu” derler, azamet ve celâlinden dolayı biz diye konuşuyor. Arapça'da üslup böyledir.

Türkçe'de “ben” demek azamet ifade eder, Arapça'da “biz” demek azamet ifade eder. “Biz” onu azaplandıracağız demek, “Ben” azîmüşşân onları fena halde azaplandıracağım demektir; intikam alacağım mücrimlerden diyor. Allah'ın sözü sözdür, va'di haktır, va'dinden hulfü yoktur.

Ne yapmak lazım?

Allah'ın intikam alacağı insan durumuna düşmemek lazım;

mücrim duruma düşmemek lazım, Allah'ın sevdiği kul olmaya çalışmak lazım, akıllı insan budur.

Akılsız insan Allah'ın intikam alacağı insan durumuna düşen insandır.

İnsan niye bu duruma düşüyor?

Dünyanın menfaatleri, paraları, pulları, zevkleri, keyifleri hoş geliyor, unutup, bunları düşünmüyor ondan yapıyor. Paradan, mevkiden, hırstan, ihtirastan, hınçtan dolayı yapıyor...

Olmadık şey; adamı bıçaklamış, hastaneye götürürken yolda tekrar tekrar yine bıçaklamış, kafasını kesmiş, eline almış, bıçakla beraber karakola götürmüştü.

Muhterem kardeşlerim!

Polis olaylarını, zâbıta olaylarını bir olay olarak dinleyin, ibretle seyredin, bir de sebebini düşünün; neden yapıyor bunu?

İçki içtiğinden yapmadımı, daha önce arkadaş değil miydi bu ikisi, içki içmeden önce arkadaş değil miydi bunlar? Neden yaptı bunu? İçki içtiği için.

Şimdi ayıldığı zaman ne diyecek?

Çok sarhoştum, ne yaptığımı bilmiyordum, çok üzgünüm çok sevdiğim arkadaşımı diyecek. Tamam mı, büyük ihtimalle böyle.

Peygamber SAS Efendimiz:⁸

⁸ Dâra Kutnî, *Sünen*, c.IV, s.247, no:1, 4; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.IV, s.81, no:3667; Kudâî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.I, s.68, no:57; Abdullah ibn-i Amr ibnü'lâs RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.V, s.523, no:13183, 13246; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.205, no:1225; *Câmiu'l-Ehâdîs*, c.XII, s.417, no:12215

الْخَمْرُ أُمُّ الْخَبَائِثِ

(طس. عن ابن عمرو)

(*El-hamru ümmü'l-habâis*) “İçki, bütün kötülüklerin anasıdır.” diyor.

Bak nasıl kötülük doğurdu ana! İçki içtiler kâtil oldu, arkadaşlıkları bitti. Birisinin hayatı söndü, ötekisinin de hayatı söndü; hem dünya hayatı söndü, hem ahiret hayatı söndü.

Eh, İslâm'ın içkiyi yasaklaması iyi miymiş, kötü müymüş? Ey biracılar, ey bira imalatçıları, ey bira satanlar, ey birayı dükkânında bulunduran bakkallar, ey buna müsamaha edenler! Tüyleriniz ürpermiyor mu bu olaydan? Yanlış mı İslâm'ın birayı haram kılması? Değil.

İslâm doğru. İslâm'ın karşısına çıkanlar yanlış; onlar gerici, onlar hâin, onlar zalim. Bütün zâbıta olaylarından onlar sorumlu. Memleketin batması onların yüzünden. Hem kafaları akılları ermiyor, hem de Allah'a karşı çıkıyorlar; hem dünyaları hem ahiretleri mahvoluyor.

Ötekisi ne yapmış?

Göbeğine hamile süsü vermiş dinamitleri bağlamış. Karakola dalmak istemiş, polisler engellemek istemişler, dinamitlerin pimini çekmiş, dinamit patlamış. Kendi vücudu parçalanmış, üç tane polis şehid olmuş, şu kadarı yaralanmış. Kendisinin kafası gövdesinden kopmuş, karakolun damında bulmuşlar, resmini çekmiş gazeteciler. Çok büyük bir ibret! Böyle gözü şey bir resim, onu alıp çerçeveletmek lazım.

Bu 17 yaşındaki kız bu hale nasıl geldi?

Bunun araştırmasını yapmazsanız, bunun üzerinde düşünmezseniz hiçbir şeyi çöremezsiniz.

Bu kız bu hale niye geldi?

Bu kız bu hale İslâmî terbiye almadığı için geldi.

İslâmî terbiye almış olsaydı öyle yapmazdı; başkasını öldürmezdi, intihar etmezdi, hayatını söndürmezdi. On yedi yaşında daha, hayatının ilkbaharında, namuslu olarak kalsaydı, evlenecekti, çoluk çocuk sahibi olacaktı... Hayat bir imtihan; iyi günler görürdü, kötü günler görürdü ayrı ama kaç kişinin hayatını söndürdü, ahirette ne azab görecektir, dünyada da hayatı bitti.

Ne eline geçti?

Böyle yapa yapa bir Kürt devleti kurulacak da ne olacak? Bundan hayır gelir mi? Haramla elde edilen bir sonuçtan hayır gelir mi?

Gelmez, kesinlikle hayır gelmez. Haramla kazanılan para parayı kazanın burnundan fitil fitil gelir. Haramla kurulan bir devlet mutlaka mahvolur, bundan hiç hayır gelmez. Görecektir millet,

cihan görecektir, cihan tarihi görecektir. Belki bir zaman gelir de Es'ad Coşan adında bir hoca da İskenderpaşa Camii'nde bunu önceden söylemişti derler.

Aklı varsa bir insanın hayırlı iş yapmaya çalışmalı, insanlığa faydalı olmaya çalışmalı. Böyle bir karıncayı bile incitmek doğru

değilken, o polisin ne suçu vardı? O polisi belki tanımıyordu o kadın, o kız, tanımıyordu belki.

“—Polisler düşman, askerler düşman...”

Pekiye, polislik ve askerlik niye kuruldu? Yani sen devlet kursan sende polis olmayacak mı? Senin Irak'ta askerinin yok mu?

Asker doğrudan doğruya kötü değil, polis doğrudan doğruya kötü değil. Belki o öldürdüğü insanların yetim çocukları şimdi kaldı, arkada başörtülü anneler kaldı, belki bir tanesi de Kürt, kurcalasan belki bir tanesi, iki tanesi de kürt kökenli olabilir. Türk veya Kürt karmakarışık... Kimisinin babası Kürttür, kimisinin annesi Kürttür, olabilir. Bu suç değil, kabahat değil, kader...

Ne oldu? İslâm terbiyesi olmadığından oldu, iman olmadığından oldu, yanlış eğitimden oldu. Eğitimimiz yanlış, Milli Eğitim yanlış yolda! Öyle bayrak merasimiyle, bir dakika saygı duruşuyla bu işler bitmiyor.

Öyle yetiştirdiniz olmadı, bitmiyor! Öyle işlerle iş bitmiyor, mü'min olacak insan! Mü'mine düşman olma, imanının kıymetini anla!

d. Amellerin Bir Sûrete Bürünmesi

Üçüncü hadîs-i şerîfe geçiyoruz:

Bu da Taberî'nin tefsirinde Katâde Rh,A'ten rivayet ettiği bir hadis-i şerif. Okuyacağımız sonuncu hadîs-i şerîf ama uzunca, ikinci hadîs-i şerîfi tamamlıyor.

Çok ibretli hadisler okuduk bugün. Dersi de uzatabilirim çünkü bugün seyahatim yok, uçak

kaçmıyor.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁹

إِنَّ الْمُؤْمِنِينَ إِذَا خَرَجَ مِنْ قَبْرِهِ صُورَ لَهُ عَمَلُهُ فِي
صُورَةٍ حَسَنَةٍ وَبِشَارَةٍ

حَسَنَةٍ، فَيَقُولُ لَهُ: مَا أَنْتَ، فَوَاللَّهِ إِنِّي لَأُرَاكَ إِمْرَأً
صِدْقًا؟ فَيَقُولُ: أَنَا عَمَلُكَ، فَيَكُونُ لَهُ نُورًا وَقَائِدًا
إِلَى الْجَنَّةِ؛ وَأَمَّا الْكَافِرُ إِذَا خَرَجَ مِنْ قَبْرِهِ صُورَ
لَهُ عَمَلُهُ فِي صُورَةٍ سَيِّئَةٍ وَبِشَارَةٍ سَيِّئَةٍ، فَيَقُولُ:
مَا أَنْتَ

فَوَاللَّهِ إِنِّي لَأُرَاكَ إِمْرَأً سَوْءًا؟ فَيَقُولُ: أَنَا عَمَلُكَ.
فَيَنْطَلِقُ بِهِ حَتَّى يُدْخِلَهُ النَّارَ

(ابن جرير عن قتادة مرسلاً)

RE. 106/12 (*Inne'l-mü'mine izâ harace min kabrihî, suvvira lehû amelühû fî sûretin hasenetin ve şâratin hasenetin feyekülû lehû: Mâ ente, feva'llâhi innî leerâke imrae's-sıdkî? Feyekülû: Ene amelüke, feyekûnü lehû nûran kâiden ile'l-cenneti; ve emme'l-kâfiru izâ harace min kabrihî suvvira lehû amelühû fî*

⁹ Taberî, *Tefsir*, c.XV, s.27, no:17558; Katade Rh.A'den.

sûretin seyyietin ve şâratın seyyietin, feyekûlü: Mâ ente, feva'llâhi innî leerâke imrae sev'in? Feyekûlü: Ene amelûke, feyentaliku bihî hattâ yüdhilehü'nnâre)

(Inne'l-mü'mine izâ harace min kabrihî)
“Mü'min kul kabrinden çıktığı zaman.”

Ne zaman çıkacak? İnsan kabre girdi ne zaman çıkacak?

Sûra üfürüldüğü zaman. İsrafil AS sûra ikinci defa üfürdüğü zaman, nefha-i sâniyede, herkes kabirden çıkacak, nereye gidecekler? Mahşer yerine gidecekler.

Sûr nedir? İsrafil AS'ın borusu, borazanı.

İsrafil AS sûra birinci defa üfürdüğü zaman, birinci üfürmede ne olacak? Kıyamet kopacak, kıyamet kopma alâmeti o. Kıyamet koptuktan sonra da ikinci defa üfürünce herkes kabirden kalkacak, bütün ölüler dirilecek.

(El-ba'sü ba'de'l-mevti hakkun) “Öldükten sonra dirilmek haktır ve gerçektir.” Âhîret hayatı olacak, kabirden herkes kalkacak.

Kabrinden kalktığı zaman bir müslüman ne olacak, kâfir kalktığı zaman ne olacak onu anlatıyor bu hadîs-i şerîf.

“Mü'min kul kabrinden çıktığı zaman, *(suvvira lehû amelühû)* ameli onun karşısına tecessüm ettirilir. *(Fî sûretin hasenetin)* Şöyle güzel yüzlü, sevimli, sıcak; insanın içine huzur veren insan suretinde, *(ve şâratın hasenetin)* güzel bir görünümle böyle çıkacak.”

Şâre kelimesine bakamadım, onu göremedim geçen gün. İşâretün ve sâretün diye de rivayetleri varmış. Şerhten bakarız sonra kelimenin ne mânasına geldiğine.

Güzel bir sûretle, güzel bir giyimli kuşamlı manzaralı halde karşısına çıkacak. Ne çıkacak? Dünyada işlediği sevaplar, amelleri, güzel bir görünümle mü'minin karşısına çıkacak.

(*Feyekülü lehû*) “Mü'min diyecek ki: (*Mâ ente*) “Sen nesen, kimsin böyle yahu? Kabirden kalktı, telaşlı bir gün, herkes kabirden kalkıyor, bir kaynaşma bir kıyamet günü. (*Mâ ente*) “Sen kimsin, nesen?”

Mâ, “Nesen?” demek ama yani nasıl şeysin, ne biçim şeysin, nesen sen? (*Feva'llâhi*) “Allah'a yemin olsun ki, (*innî leerâke imrae's-sıdki*) ben seni şöyle iyi, doğru bir insan olarak görüyorum. Sen kimsin yahu, nasıl şeysin sen ya böyle! Bu telaşlı günde benim yanıma geldin!” der. (*Feyekülü*) O Allah'ın tecessüm ettirdiği, dünyadaki mü'minin güzel amellerinin o tecessüm etmiş şekli, artık bir insan gibi tecessüm ediyor. O da ona der ki...”

Veyahut insan gibi değil de, (*Mâ ente*) “Sen nesen?” dediğine göre, bir başka şekilde ama anlıyor yani konuşabilecek bir şey, soruyor, o da cevap veriyor.

(*Feyekülü: Ene amelüke*) “Ben senin dünyada işlediğin sevaplı işlerim işte! Allah bana bu şekli verdi. (*Feyekünü lehû nûran*) Bu kişi için nur olur bu amelleri, nur olur. (*Kàiden ile'l-cenneti*) Yahut cennete sevk edici bir kılavuz

olur. O önünde ötekisi arkada cennete giderler. Ameli nur olur, kılavuz olur önüne düşer, mü'mini kabrinden cennete götürür.”

(*Ve inne'l-kâfire*) “Buna mukabil kâfire gelince.”

Kâfir muhakkak ki ne olur? (*İzâ harace min kabrihî*) “O da kabrinden kalktığı zaman, (*suvvira lehû amelühû fî sûretin seyyietin, ve şâratın seyyietin*) dünyada işlediği günahlar, kötülükler kötü bir yüzle, sûretle, kötü bir görünüşle karşısına tecessüm ettirilir, bir varlık olarak çıkartılır.”

(*Feyekülü: Mâ ente*) “Yahu sen ne şeydin böyle, karşıma çıktın diye sorar. (*Feva'llâhi*) Allah'a yemin olsun ki, (*innî leerâke imrae'ssev'i*) ben seni çok kötü bir kişi gibi görüyorum. Haydut musun, eşkiyâ mısın, terörist misin, nesen sen ya? Eyvah çok korktum senden, sen nesen?” diye böyle sorar.

(*Feyekülü: Ene amelüke*) “Ben senin dünyada işlediğin amellerin ve yaptığın kötülüklerimin der o... (*Feyentaliku bihî*) Onu götürür.” Ne götürür? Bu haydut götürür, haydut gibi tecessüm ettirilmiş olan şey onu alır, sürükleye sürükleye götürür.

Hani kovboylar bir kement atıyorlar ondan sonra atının arkasına takıyor, atını sürüyor arkadan sürükleye sürükleye götürüyor, belki öyle. Belki yakasından tutuyorlar bir herifi, sürükleye sürükleye zorbalı götürüyorlar, itiraz edemiyor zayıf düşüyor, belki öyle. “Sürükler götürür onu; (*hattâ yüdhilehü'nnâre*)

cehenneme tıkcaya kadar, götürür götürür cehenneme atıncaya kadar.”

Hangisi daha iyi?

Buyurun işte iki tane hadîs-i şerîf. Müminin kabrinde durum nasıl olacak, kabirden kalkınca nasıl olacak; kâfirin kabirde durumu ne olacak, kabirden kalktıktan sonra durumu nasıl olacak, nereye gidecekler? Mümin nereye gidecek, kâfir nereye gidecek? Acaba biz mi aldaniyoruz dünyada? Enayi biz miyiz acaba?

Ya kâfirlere bakın! Hawai adalarına gidiyorlar, çıplak çıplak kızlar, çiçeklerden çelenk yapıyorlar, boynuna takıyorlar, oynuyorlar. Bunlar da kaşmak çalmak derler bizde böyle, alkış tutuyor, –tempo tutmak diyorlar onu demem, cezalı, onu demiyoruz— oynuyorlar, eğleniyorlar, çalsın sazlar, oynasın kızlar; vur patlasın, çal oynasın... Yiyin efendiler yiyin, doyuncuya, patlayıncaya, tıksırıncaya kadar yiyin... Yiyorlar yatıyorlar, yan gelip yatıyorlar, çamura batıyorlar, kumda kızarıyorlar, güneşte yanıyorlar, bilmem ne filan... Filmlerde millet görüyor ağzının suyu akıyor:

“—Hay Allah, biz de böyle olsak!” diyorlar.

İyi, sen bilirsin, işte Peygamber Efendimiz’in iki hadîs-i şerîfi; mü’minin kabirdeki durumu, kabirden sonraki durumu, varacağı yer; kâfirin kabirdeki durumu, kabirden kalktıktan sonraki durumu ve varacağı yer...

Allah bizi cehennemden âzad eylesin... Cennetine dâhil eylesin... Cemaliyle müşerref eylesin...

Fâtiha-i şerîfe mea'l-besmele!

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN
27. 10. 1996 - İskenderpaşa Camii

Bütün HADİS DERSLERİNE PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.

